

GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2007 m. liepos 18 d.¹

I — Įžanga

esančius įrodymus. Tačiau teismas atsisakė vykdyti šį prašymą teigdamas, kad tokios priemonės neatitinka jo praktikos.

1. Italijos teisė numato veiksmingą intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą pagrindžiančių įrodymų išsaugojimo ir surinkimo būdą. Saugomos teisės turėtojo prašymu jurisdikciją turintis teismas gali – taip pat ir prieš pareiškiant ieškinį pagrindinėje byloje ir neišklausęs kitos šalies argumentų – nurodyti pateikti su tariamu pažeidimu susijusio objekto „aprašymą“ (*descrizione*). Aprašymą atlieka antstolis, kuriam prireikus padeda ekspertas; jis apžiūri objektą, jį aprašo ir turi teisę paimti su juo susijusius dokumentus bei pavyzdžius.

3. Todėl *Tribunale* šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą nori išsiaiškinti, ar tokia priemonė, kokia yra aprašymas pagal Italijos teisę, laikytina įrodymų rinkimu, dėl kurio vienos valstybės narės teismas, remdamasis 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose², galėtų kreiptis į kitos valstybės narės teismą.

2. *Tribunale Civile di Genova* su teisinės pagalbos prašymu kreipėsi į kompetentingą teisminę Jungtinės Karalystės instituciją, kad ši surinktų Jungtinės Karalystės teritorijoje

4. Kaip matyti iš valstybių narių pateiktų pozicijų, nacionalinėse teisės sistemose vyrauja skirtingi požiūriai į tai, kokie reikalavimai turi būti taikomi įrodymų rinkimui ir kokį vaidmenį šioje srityje atlieka teismai. Tai

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — OL L 174, p. 1.

taip pat lemia skirtingas išvadas dėl Reglamento Nr. 1206/2001, kurį Teisingumo Teismas pirmą kartą turės aiškinti nagrinėjamoje byloje, taikymo srities.

2. Negali būti prašoma įrodymų, kurių neketinama panaudoti teismo procese, kuris jau pradėtas ar numatomas.

II — Teisinis pagrindas

A — Tarptautinės konvencijos

5. 1970 m. kovo 18 d. Hagos konvencija dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje (toliau – HK) galioja tik vienuolikoje Europos Sąjungos valstybių narių, tarp jų ir Italijoje bei Jungtinėje Karalystėje³. HK 1 straipsnyje numatyta:

„1. Susitariančiosios valstybės teisminė institucija, vadovaudamasi tos valstybės teisės normomis, gali teisinės pagalbos prašymu prašyti kompetentingos kitos susitariančiosios valstybės įstaigos paimti įrodymus arba atlikti kokią nors kitą teisinį veiksmą civilinėse arba komercinėse bylose.

3. Terminas „kitas procesinis veiksmas“ neapima teismo dokumentų įteikimo ar proceso dėl teismo sprendimų ar nutarčių vykdymo pradėjimo, arba sprendimų dėl laikinųjų arba apsaugos priemonių.“

6. Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (toliau – TRIPS sutartis)⁴, 50 straipsnyje numatoma tokia laikinųjų priemonių, pažeidus intelektinės nuosavybės teises, taikymo tvarka:

„1. Teismai turi teisę įpareigoti imtis neatidėliotinų bei efektyvių laikinųjų priemonių:

- a) neleisti įvykti nė vienos intelektinės nuosavybės teisės pažeidimui ir ypač neleisti patekti į savo jurisdikcijoje

3 — Žr. Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos valstybių dalyvių sąrašą: <http://www.hcch.net>.

4 — TRIPS sutartis (*Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*) sudaro Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties 1 C priedą. Ji Bendrijos vardu ir jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu buvo patvirtinta 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800/EB (OL L 336, p. 1).

esančius prekybos kanalus prekėms, įskaitant importuojamas prekes tuoj po muitinės dokumentų sutvarkymo;

civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje, apibrėžta 1 straipsnyje:

- b) išsaugoti reikalingus, su įtariamu pažeidimu susijusius įrodymus.

„1. Šis reglamentas taikomas civilinėms ar komercinėms byloms, kai valstybės narės teismas pagal tos valstybės teisės nuostatas prašo:

2. Teismai turi teisę, esant reikalui, leisti imtis laikinųjų priemonių *inaudita altera parte*, ypač kai bet koks tokių priemonių įvedimo delsimas gali sukelti nepataisomą žalą teisės turėtojui arba kai yra įrodoma rizika, kad gali būti sunaikinti įrodymai.

- a) kitos valstybės narės kompetentingo teismo surinkti įrodymus; arba

<...>“

- b) tiesiogiai surinkti įrodymus kitoje valstybėje narėje.

B — Bendrijos teisė

7. Reglamento Nr. 1206/2001⁵ taikymo sritis, kurioje jis pagal 21 straipsnį turi viršenybę prieš Hagos konvenciją dėl įrodymų

2. Prašymas negali būti rengiamas siekiant gauti įrodymų, kurie nėra skirti naudoti jau prasidėjusiame ar numatomame teismo procese.

⁵ — Jungtinė Karalystė ir Airija Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 3 straipsnyje nustatyta tvarka pranešė apie savo norą dalyvauti priimanč ir taikant šį reglamentą (Reglamento Nr. 1206/2001 21 konstatuojamoji dalis).

<...>“

8. Antrajame šio reglamento skyriuje reglamentuojamas prašymų perdavimas ir vykdymas. Šiame skyriuje numatytos tokios reikšmingos nuostatos:

e) jeigu prašymas susijęs su asmens apklausa:

— apklaustino (-ų) asmens (-ų) vardas (-ai), pavardė (-ės) ir adresas (-ai),

„4 straipsnis

Prašymo forma ir turinys

1. Prašymas parengiamas naudojant priedo A formą arba kai kuriais atvejais I formą. Jame pateikiama ši informacija:

— klausimai, kurie turi būti pateikti apklaustinam (-iems) asmeniui (-ims), arba bylos aplinkybių, dėl kurių jis (jie) bus apklausiamas (-i), išdėstymas,

— kai kuriais atvejais teisės atsisakyti liudyti pagal prašančiojo teismo valstybės narės teisę nurodymas,

a) prašantysis teismas, o kai kuriais atvejais ir prašomasis teismas;

— bet kuris reikalavimas, kad apklausa turi būti atlikta davus priesaiką arba vietoj jos patvirtinimą, ir bet kuri naudotina speciali forma,

b) proceso šalių ir jų atstovų, jeigu jie yra, vardai, pavardės ir adresai;

— kai kuriais atvejais bet kuri kita informacija, kurią prašantysis teismas mano esant būtina;

c) bylos pobūdis ir esmė bei trumpas bylos aplinkybių išdėstymas;

f) kai prašymas teikiamas dėl bet kurios kitos įrodymų rinkimo formos, tikrintini dokumentai ar kiti daiktai;

d) aprašymas, kaip bus renkami įrodymai;

g) kai kuriais atvejais bet kuris prašymas pagal šio reglamento 10 straipsnio 3 ir 4 dalis, 11 ir 12 straipsnius bei visa kita informacija, būtina jiems taikyti.

tas, jurisdikcijai, pastarasis prašymą nusiunčia savo valstybės narės kompetentingam teismui ir apie tai priede nurodyta A forma praneša prašančiajam teismui.

<...>

<...>

7 straipsnis

10 straipsnis

Prašymo gavimas

Bendrosios nuostatos dėl prašymo vykdymo

<...>

1. Gavęs prašymą, kompetentingas prašomas teismas per septynias dienas nuo jo gavimo išsiunčia prašančiajam teismui patvirtinimą dėl gavimo, parengtą priede nurodyta B forma. Jeigu prašymas neatitinka šio reglamento 5 ir 6 straipsniuose nustatytų sąlygų, prašomas teismas gavimo patvirtinime apie tai įrašo pastabą.

2. Prašomas teismas prašymą vykdo pagal savo valstybės narės teisę.

2. Jeigu prašymo, parengto priede nurodyta A forma, kuris atitinka šio reglamento 5 straipsnyje nustatytas sąlygas, vykdomas nepriklausomo teismo, kuriam jis buvo perduo-

3. Prašantysis teismas gali reikalauti, kad prašymas būtų vykdomas specialia tvarka, numatyta jo valstybės narės teisėje, naudodamas priede nurodytą A formą. Prašomas teismas laikosi tokio reikalavimo, nebent ši tvarka nesuderinama su prašomojo teismo valstybės narės teise arba dėl didelių prakti-

nių sunkumų. Jeigu prašomasis teismas nesilaiko šio reikalavimo dėl vienos iš šių priežasčių, jis informuoja prašantįjį teismą naudodamas priede nurodytą E formą.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje minėtų priežasčių, prašymą galima atsisakyti vykdyti tik tuo atveju, jeigu:

<...>

a) prašymas nepriklauso šio reglamento taikymo sričiai, kuri nurodyta šio reglamento 1 straipsnyje; arba

13 straipsnis

b) prašymo vykdymas pagal prašančiojo teismo valstybės narės teisę nepriklauso teisėjų funkcijoms; arba

Prievartos priemonės

<...>

Prireikus prašomasis teismas, vykdydamas prašymą, taiko atitinkamas prievartos priemones tokiais atvejais ir tokiu mastu, kaip numatyta prašomojo teismo valstybės narės teisėje, kai prašymą, parengtą tuo pačiu tikslu, vykdo jo nacionalinės institucijos arba viena iš suinteresuotųjų šalių.

3. Prašomasis teismas negali atsisakyti vykdyti prašymo tik dėl to, kad pagal jo valstybės narės teisę tos valstybės narės teismas turi išimtinę jurisdikciją ieškinio dalykui arba tos valstybės narės teisė nepripažintų teisės pareikšti dėl to ieškinį.

14 straipsnis

<...>“

Atsisakymas vykdyti

<...>

9. Toliau reikia paminėti 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direk-

tyvą 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo⁶ (toliau – Direktyva 2004/48). Šios direktyvos, kurią valstybės narės turėjo įgyvendinti iki 2006 m. balandžio 29 d.⁷, antrajame skyriuje numatomos su intelektinės nuosavybės teisių gynimu susijusios procedūros ir šių teisių gynimo būdai. Direktyvos 7 straipsnis nustato:

Kai taikomos priemonės užtikrinti įrodymus, neišklausius kitos šalies, suinteresuotosioms šalims apie tai pranešama be delsimo ne vėliau kaip tuoj pat pritaikius priemones. Priemonės peržiūrėjimas, įskaitant teisę būti išklausytam, taikomas suinteresuotųjų šalių dėl priemonės prašymu, siekiant per pagrįstą laikotarpį po pranešimo apie priemones nuspręsti, ar priemonės turėtų būti pakeistos, atšauktos, ar patvirtintos.

<...>“

„1. Valstybės narės užtikrina, kad net prieš pradedant procesą dėl bylos esmės, kompetentingos teismo institucijos šalies, pateikusios pagrindai turimus įrodymus paremti pretenzijas, kad yra pažeistos ar gali būti pažeistos intelektinės nuosavybės teisės, prašymu galėtų reikalauti tinkamų veiksmingų laikinųjų priemonių užtikrinti su įtariamu pažeidimu susijusius įrodymus, atsižvelgiant į slaptą informaciją. Tokios priemonės gali būti teisės pažeidžiančių prekių išsamus aprašymas, imant ar neimant pavyzdžius, arba tokių prekių ir atitinkamais atvejais medžiagų ir priemonių, kurios yra naudojamos tokių prekių gamybai ir (arba) platinimui, ir su jomis susijusių dokumentų poėmis. Tokios priemonės taikomos, jei reikia, neišklausius kitos šalies, visų pirma tuomet, kai delsimas galėtų padaryti esminę nepataisomą žalą teisių turėtojų arba kai yra akivaizdi grėsmė, kad įrodymai gali būti sunaikinti.

C — Nacionalinė teisė

10. Italijos pramoninės ir intelektinės nuosavybės kodeksas (*Codice della Proprietà Industriale*) (toliau – CPI)⁸, be kita ko, reglamentuoja teisminę intelektinės nuosavybės apsaugą. CPI 128 straipsnyje nustatyta, jog saugomos teisės turėtojas gali reikalauti jo teisę pažeidžiančio objekto aprašymo (*descrizione*). Aprašymas apima tariamo pažeidimo ir jo masto įrodymus. Pagrindinę bylą nagrinėjantis teisėjas neskundžiama nutartimi sprendžia dėl aprašymo skyrimo. Jis nustato konfidencialios informacijos apsaugos priemones ir gali sankcionuoti pavyzdžių poėmį. Kita šalis gali būti neapklau-

6 — OL L 157, p. 45, pataisyta OL L 195, 2004, p. 16.

7 — Žr. Direktyvos 2004/48 20 straipsnį.

8 — D.Lgs. Nr. 30/05, 2005 m. vasario 10 diena.

siamą, jei tai kelia pavojų nurodymo įvykdymui. Jeigu prašymas dėl aprašymo pateikiamas prieš pareiškiant ieškinį pagrindinėje byloje, teismas nustato ne ilgesnį kaip 30 dienų terminą ieškiniui pareikšti.

įsteigtą Genujoje, ir *RWO (Marine Equipment) Ltd* (toliau – RWO), įsteigtą Esekse, Jungtinėje Karalystėje.

11. Be to, pagal CPI 129 straipsnį saugomos teisės turėtojas gali kreiptis dėl jo teisę pažeidžiančių prekių sulaikymo.

14. A. Tedesco teigė, kad jis yra diržų sistemos išradėjas ir kad jis šį išradimą užpatentavo. Bendrovė RWO, kuri Italijoje veikia per platintoją *Tomasoni*, išleido į prekybą identiškomis techninėmis savybėmis pasižyminčius diržus, dėl kurių paraiška patentui gauti buvo pateikta vėliau nei dėl ieškovo produkto.

12. CPI 130 straipsnyje, be kita ko, numatyta, jog aprašymą bei poėmį vykdo teismo antstolis, prireikus padedamas eksperto, pasitelkdamas techninius prietaisus, kaip antai fotoaparatus ir kitas pagalbines priemones. Pareiškėjui, jo atstovui ar technikos specialistui gali būti suteikta teisė dalyvauti atliekant minėtus veiksmus.

15. 2005 m. gegužės 5 d. *Tribunale Civile di Genova*, neišklaušęs kitų šalių argumentų, nurodė atlikti tariamai neteisėto produkto aprašymą. Pirmiausia aprašymas buvo atliktas Italijoje, bendrovėje *Tomasoni*. 2005 m. liepos 20 d. teismas, remdamasis Reglamentu Nr. 1206/2001, pateikė prašymą *Senior Master of the Queen's Bench Division of the Supreme Court of England and Wales*. Prašomasis teismas turėjo atlikti atitinkamą bendrovės RWO produkto aprašymą pagal Italijos teisę šios bendrovės verslo patalpose.

III — Faktinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

13. 2005 m. kovo 21 d. A. Tedesco *Tribunale Civile di Genova* pateikė prašymą pagal CPI 128 ir 130 straipsnius aprašyti bendrovės *Tomasoni Fittings srl* (toliau – *Tomasoni*),

16. Aprašymas turėjo būti susijęs ir su kitais skundžiamų veiksmų įrodymais, „įskaitant, bet neapsiribojant“ sąskaitas, važtaraščius,

užsakymus, komercinius pasiūlymus, reklaminių medžiagą, kompiuterio archyvuose saugomus duomenis ir muitinės dokumentus. Be to, *Tribunale* leido naudotis visomis techninėmis priemonėmis, pakviesti ekspertą ir paimti produkto egzempliorių pavyzdžius. Šie veiksmai turėjo apsiriboti tik tuo, kas būtina tyrimui įvykdyti. Pareiškėjui, jo atstovui ar technikos specialistui nebuvo leista susipažinti su šiais dokumentais.

gegužės 28 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1206/2001 (dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose) numatytų „įrodymų rinkimo“ būdų, kuriais valstybės narės teisminės institucijos, vadovaudamosi minėtu reglamentu, prašo, kad kitos valstybės narės kompetentinga teisminė institucija gautų šį įrodymą?

17. *Senior Master* laisvos formos raštu atsisakė atlikti aprašymą, savo sprendimą grįsdamas tuo, jog objektų ir dokumentų tyrimas bei poėmis neatitinka *Senior Master* tarnautojų vykdomos praktikos, ir prašomi veiksmai negali būti įvykdyti naudojantis teisinės pagalbos procedūra.

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą yra teigiamas, o prašymas gauti aprašymą neišsamus arba neatitinka reglamento 4 straipsnio sąlygų, ar prašomasis teismas privalo:

18. 2006 m. kovo 14 d. Nutartimi *Tribunale Civile di Genova* pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- išsiųsti patvirtinimą dėl gavimo pagal reglamento 7 straipsnio sąlygas,

1. Ar prašymas gauti aprašymą pagal Italijos pramoninės ir intelektualinės nuosavybės kodekso 128 ir 130 straipsnius, remiantis šią bylą nagrinėjančio teismo nurodymais, yra vienas iš 2001 m.

- pranešti, kuriuo aspektu prašymas yra neišsamus, kad teismas galėtų savo prašymą užbaigti ir (arba) pataisyti?

19. Processe Teisingumo Teisme savo rašytines ir žodines pastabas pateikė A. Tedesco, Italijos, Suomijos, Švedijos, Slovėnijos, Graikijos, Ispanijos vyriausybės, Airija, Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Europos Bendrijų Komisija.

IV — Vertinimas

A — Prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

20. *Tribunale Civile di Genova* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su Reglamento Nr. 1206/2001, priimto remiantis EB 61 straipsnio c punktu ir EB 67 straipsnio 1 dalimi, aiškinimo klausimais. Pagal EB 68 straipsnio 1 dalį EB sutarties ketvirtosios antraštinės dalies reguliuojamose srityse yra priimami tik tokių nacionalinių teismų prašymai priimti prejudicinį sprendimą, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau teismine tvarka neskundžiami. Komisija ir Ispanijos vyriausybė abejoja, ar taip yra ir nagrinėjamu atveju.

21. Pagal teismo praktiką, susijusią su EB 234 straipsnio 3 dalimi, teismo priskyrimas paskutinei instancijai priklauso nuo

konkrečios situacijos; tai reiškia, kad ir žemesniųjų instancijų teismai, kurių sprendimai konkrečiame procese yra neskundžiami, pagal EB 234 straipsnio 3 dalį laikomi paskutinės instancijos teismais⁹. Nacionalinių teismų pareiga pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą turi užtikrinti vienodą Bendrijos teisės aiškinimą bei taikymą, ypač užkirsti kelią tam, kad vienoje valstybėje narėje formuotųsi Bendrijos teisės nuostatoms prieštaraujanti teismų praktika¹⁰. Tokia grėsmė egzistuoja ir tada, jei paskutinės instancijos teismai konkrečioje byloje, nesikreipdami į Teisingumo Teismą, galėtų patys išspręsti Bendrijos teisės požiūriu abejonių keliantį klausimą.

22. Šie principai juo labiau taikytini kalbant apie EB 68 straipsnio 1 dalį, nes šioje byloje teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą apskritai turi tik paskutinės instancijos teismai. Tokio šios teisės kreiptis į paskutinės instancijos teismą ribojimo problematika pirmiausia pasireiškia Reglamento Nr. 1206/2001, reglamentuojančio teisinę pagalbą renkant įrodymus, kontekste, nes faktinių aplinkybių nustatymas paprastai yra žemesnės, o ne paskutinės instancijos teismų kompetencija. Tam, kad Teisingumo Teismas apskritai galėtų aiškinti Reglamentą

9 — Žr. 1964 m. liepos 15 d. Sprendimą *Costa* (6/64, Rink. p. 1253), 1997 m. lapkričio 4 d. Sprendimą *Parfums Christian Dior* (C-337/95, Rink. p. I-6013, 25 punktas) ir 2002 m. birželio 4 d. Sprendimą *Lyckeskog* (C-99/00, Rink. p. I-4839, 14 ir 15 punktai).

10 — Sprendimas *Lyckeskog* (minėtas 9 išnašoje, 15 punktas).

Nr. 1206/2001, paskutinės instancijos teismo sąvoka EB 68 straipsnio 1 dalies prasme negali būti aiškinama per siaurai. Visų pirma negalima teigti, jog teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą turi tik aukščiausieji teismai.

Jungtinės Karalystės teismui naują prašymą (arba pirminį prašymą pakartotinai), jis nori išsiaiškinti, ar tokia priemonė, kokia yra aprašymas CPI 129 ir 130 straipsnių prasme, patenka į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį.

23. Pagrindinėje byloje *Tribunale Civile di Genova* patenkino prašymą dėl aprašymo skyrimo. Šis procesas yra susijęs su įrodymų išsaugojimo ar surinkimo priemone, kuri skiriama neskundžiama teismo nutartimi¹¹.

24. Tačiau Komisija teigia, jog aprašymo skyrimo procedūra jau yra užbaigta, nes ją, nors ir iš dalies, įvykdė prašomasis teismas. Taigi *Tribunale* įstojo į pagrindinį procesą, kuris baigiasi apeliacine tvarka skundžiamu sprendimu.

25. Šiame kontekste reikia konstatuoti, jog pagal pateiktą prašymą iki šiol Jungtinėje Karalystėje nebuvo įvykdyta įrodymų rinkimo procedūra. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir toliau mano, jog tai būtina. Prieš pateikdamas

26. Tačiau teismas netampa paskutinės instancijos teismu EB 68 straipsnio 1 dalies prasme vien dėl kiekvienos neskundžiama nutartimi paskirtos procesinės priemonės. Neskundžiamas tarpinis sprendimas labiau skirtas užbaigti savarankišką procesą arba atskirą proceso stadiją, o prejudicinis klausimas turi būti susijęs būtent su šiuo procesu ar proceso stadija.

27. Kaip matyti iš bylos medžiagos, neteisėto objekto aprašymas yra ypatingas procesas. Tai išplaukia jau vien iš to, jog prašymą dėl aprašymo galima pateikti prieš pareiškiant ieškinį pagrindinėje byloje¹². Įrodymų išsaugojimo ar surinkimo procesas baigiasi tik tada, kai iš tikrųjų atliekamas aprašymas arba kai aprašymą paskyręs teismas atsisako jį atlikti, pavyzdžiui, dėl to, kad tai neįmanoma.

11 — CPI 128 straipsnio 4 dalis.

12 — Žr. CPI 128 straipsnio 5 dalį.

28. Pirmasis prejudicinis klausimas pirmiausia turi atskleisti, ar aprašymas gali būti atliktas remiantis Reglamentu Nr. 1206/2001 pateikiant prašymą kitos valstybės narės teismui surinkti įrodymus. Be to, šis klausimas yra glaudžiai susijęs su atskiru įrodymų išsaugojimo ar surinkimo atliekant aprašymą procesu. Kadangi šis procesas užbaigiamas neskundžiama nutartimi, *Tribunale* turi teisę pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą pagal EB 68 straipsnio 1 dalį, siejant ją su EB 234 straipsniu. Todėl pirmasis prejudicinis klausimas yra priimtinas.

29. Tačiau antrasis prejudicinis klausimas, mano manymu, yra nepriimtinas.

30. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Teisingumo Teismui ir nacionaliniam teismui bendradarbiaujant pagal EB 234 straipsnį tik bylą nagrinėjantis nacionalinio teismo teisėjas, kuriam tenka atsakomybė priimti teismo sprendimą, atsižvelgdamas į bylos ypatumus, gali įvertinti, ar būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, bei Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų tinkamumą. Taigi kai prejudiciniai klausimai yra susiję su Bendrijos teisės

aiškinimu, Teisingumo Teismas iš esmės turi priimti sprendimą¹³.

31. Tačiau Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad išimtinėmis aplinkybėmis, siekdamas įvertinti, ar byla jam teisinga, jis gali nagrinėti sąlygas, kuriomis jam bylą perdavė nacionalinis teismas¹⁴. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą galima tik tada, kai akivaizdu, kad prašymas išaiškinti Bendrijos teisę niekaip nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismas neturi faktinės ar teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus¹⁵.

32. Pateikdamas antrąjį prejudicinį klausimą, nacionalinis teismas nori išsiaiškinti, kokias pareigas įgyja *prašomasis* teismas, jei prašymas yra neišsamus arba neatitinka Nr. 1206/2001 4 straipsnio sąlygų, ir, pirmiausia, ar jis privalo reglamento 7 straipsny-

13 — Žr., be kita ko, 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, Rink. p. I-4921, 59 punktas) ir 2006 m. liepos 13 d. Sprendimą *Manfredi ir kt.* (nuo C-295/04 iki C-298/04, Rink. p. I-6619, 26 punktas).

14 — *Manfredi ir kt.* (minėtas 13 išnašoje, 27 punktas).

15 — Žr., be kita ko, sprendimą *Bosman* (minėtas 13 išnašoje, 61 punktas) ir 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *IATA ir ELFAA* (C-344/04, Rink. p. I-403, 24 punktas).

je numatytais terminais ir forma išsiųsti patvirtinimą dėl gavimo ir pranešti, kuriuo aspektu prašymas neišsamus.

todėl reikėtų pareikalauti papildomos informacijos pagal C formą¹⁷.

B — Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

33. Atsakymas į šį prejudicinį klausimą neturi jokios įtakos sprendimui, kurį įrodymų išsaugojimo procese priima prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Jis susijęs tik su prašomojo teismo veiksmais. Jeigu kyla abejonių dėl šio teismo pareigų, prireikus jis pats turi kreiptis į Teisingumo Teismą dėl Reglamento Nr. 1206/2001 išaiškinimo.

35. Pirmąjį prejudicinį klausimą reikia vertinti *Senior Master* atsisakymo vykdyti teisinės pagalbos prašymą kontekste. Iš trumpo prašomojo teismo atsakymo matyti, jog ši priemonė, jo manymu, nepatenka į reglamento taikymo sritį.

34. Nepaisant to, jog antrasis prejudicinis klausimas nėra reikšmingas sprendžiant pagrindinę bylą, jis taip pat susijęs su hipotetine situacija. Viena vertus, bylos medžiagoje yra duomenų, jog prašomasis teismas, užpildęs B formą, laiku patvirtino prašymo gavimą¹⁶. Nėra jokio pagrindo teigti, jog šis teismas naujo prašymo gavimą patvirtintų neteisingai. Kita vertus, neatrodo, jog ankstesnis ar būsimas prašymas buvo ar bus neišsamus,

36. Be to, jo atsakymą būtų galima suprasti ir kaip rėmimąsi atsisakymo vykdyti prašymą pagrindu pagal Reglamento Nr. 1206/2001 14 straipsnio 2 dalies b punktą. Remiantis šia nuostata, prašymo vykdymas gali būti atmetas, jei toks vykdymas pagal prašomojo teismo nacionalinę teisę nėra žinybingas teismams. Kadangi *Tribunale Civile di Genova* kreipėsi dėl prašymo įvykdymo ypatin-

16 — Jungtinės Karalystės vyriausybė, kaip savo rašytinių pastabų antrą priedą, pateikia 2005 m. liepos 11 d. užpildytą B formą. Tačiau *Tribunale Civile di Genova* šio dokumento savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nemini, o tik nurodo, jog prašomasis teismas prašymo gavimą „bet kuriuo atveju patvirtino 2005 m. rugsėjo 20 d. raštu“. Taigi lieka neaišku, kas iš tikrųjų atsitiko B formai.

17 — Vis dėlto prašymo nevykdymui dėl prašomajam teismui galbūt svarbiausios priežasties, t. y. dėl to, kad prašoma priemonė nepatenka į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį, numatyta reglamento H forma. Tai kelia nuostabą, nes šitaip reglamente įtvirtinamos nuostatos tokiame atveju, kada šis reglamentas apskritai nėra taikomas. H forma gali būti naudojama ir kitiems pranešimams apie prašymų atmetimo priežastis, pavyzdžiui, tada, kai prašymas nėra žinybingas teismams. Be to, jeigu teismas negali rinkti įrodymų pagal prašančiojo teismo nacionalinę teisę (Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 3 dalies antras sakinyss), pastarajam apie tai turi būti pranešta naudojant E formą. Akivaizdu, kad prašomasis Jungtinės Karalystės teismas nenaudojo nė vienos iš minėtų formų.

ga, Italijos teisėje numatyta forma (reglamento 10 straipsnio 3 dalis)¹⁸, galėtų būti taikoma reglamento 10 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje numatyta išlyga.

valstybės narės kompetentingo teismo surinkti įrodymus. Iš šio straipsnio 2 dalies toliau išplaukia, jog įrodymai, dėl kurių teikiamas prašymas, turi būti skirti naudoti jau prasidėjusiame ar numatomame teismo procese.

37. Tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui būtų galima suteikti naudingą atsakymą į pirmąjį prejudicinį klausimą, reikia patikrinti, ar prašymas dėl patentinės teisės galbūt pažeidžiančio objekto aprašymo, įskaitant tyrimą, dokumentaciją ir (arba) su tuo susijusių ūkinės veiklos dokumentų, taip pat pavyzdžių paėmimą, patenka į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį ir ar yra pagrindas šio prašymo nevykdyti vienu iš minėtų atsisakymo vykdyti prašymą pagrindų.

39. Toliau norėčiau aptarti sąvokos „įrodymų rinkimas“ aiškinimą ir ypatingas aplinkybes bei teisinės sąlygas, kurios yra reikšmingos teisminės apsaugos nuo intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo srityje. Taip pat kalbėsiu apie prieštaravimus dėl Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo.

1. Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritis

a) Sąvokos „įrodymų rinkimas“ aiškinimas

38. Pagal Reglamento Nr. 1206/2001 1 straipsnio 1 dalies a punktą šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, kai vienos valstybės narės teismas pagal savo nacionalinės teisės nuostatas prašo kitos

40. Bendrijos teisės aktų leidėjas neapibrėžė sąvokos „įrodymų rinkimas“, nurodytos Reglamento Nr. 1206/2001 1 straipsnio 1 dalies a punkte.

¹⁸ — Žr. A formą, prašymo 13 numerį, kuris pridėtas prie Jungtinės Karalystės rašytinių pastabų kaip A I priedas.

41. Savo praktikoje, susijusioje su Briuselio konvencija¹⁹, Teisingumo Teismas suformavo principą, kad Konvencijos sąvokos turi būti aiškinamos autonomiškai²⁰. Aiškina mas taikymo srities požiūriu reikšmingą civilinių ir komercinių bylų sąvoką Briuselio konvencijos 1 straipsnio prasme, Teisingumo Teismas pabrėžė, jog iš šios Konvencijos ir susitariančiosioms valstybėms, ir individams turėtų išplaukti kuo vienodesnės teisės ir pareigos. Todėl šiame straipsnyje vartojami terminai negali būti suprantami kaip paprasčiausios nuorodos į vienos ar kitos valstybės Konvencijos dalyvės vidaus teisę²¹.

klauso Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritis. Todėl šios sąvokos reikšmė ir taikymo sritis turi būti nustatoma autonomiškai, atsižvelgiant į reglamente vartojamų žodžių prasmę, jo priėmimo aplinkybes, sistemą ir tikslą.

43. Kaip matyti iš antros konstatuojamosios dalies, Reglamentas Nr. 1206/2001 turi užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą, pagerinant ir ypač supaprastinant bei pagreitinant teismų tarpusavio bendradarbiavimą renkant įrodymus. Šio tikslo siekiama, kai Reglamente Nr. 1206/2001 numatytas supaprastintas teisinės pagalbos mechanizmas taikomas kuo didesniai skaičiui teisinio informacijos rinkimo priemonių. Todėl įrodymų rinkimo sąvoka neturėtų būti aiškinama siaurąja prasme.

42. Tą patį galima pasakyti ir apie įrodymų rinkimo sąvoką, nuo kurios aiškinimo pri-

44. Iš Reglamento Nr. 1206/2001 1 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies e ir f punktų sąveikos pirmiausia išplaukia, kad prašymo surinkti įrodymus objektas nėra apibrėžtas siaurai²². Akivaizdu, kad prašymas surinkti įrodymus negali apsiriboti vien liudytojų

19 — 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeista 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (OL L 304, p. 1 ir tekstas su pakeitimais — p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo (OL L 285, 1989, p. 1) ir 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės prisijungimo (OL C 15, 1997, p. 1) (toliau — Briuselio konvencija).

20 — Dėl sąvokos „civilinės ir komercinės bylos“ žr. 2003 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Préservatrice foncière TIARD* (C-266/01, Rink. p. I-4867, 20 punktą) ir dėl sąvokos „sutartis arba iš jos kylantis reikalavimas“ — 2004 m. vasario 5 d. Sprendimą *Frahul* (C-262/02, Rink. p. I-1543, 22 punktą). Šią savo praktiką Teisingumo Teismas pritaikė ir aiškindamas 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, p. 1) (žr. 2006 m. liepos 13 d. Sprendimą *Reisch Montage* (C-103/05, Rink. p. I-6827, 29 punktą).

21 — Sprendimas *Préservatrice foncière TIARD* (minėtas 20 išnašoje, 20 punktą).

22 — Komisija taip pat suteikia įrodymo sąvokai plačią reikšmę savo praktiniuose nurodymuose taikant reglamentą dėl įrodymų rinkimo. Ji teigia, jog sąvoka „įrodymas“ apima, pavyzdžiui, liudytojų ir ekspertų apklausą ar šalių išklaušimą, rašytinių dokumentų patikrinimą, faktinių aplinkybių ištyrimą, pakartotinį patikrinimą, taip pat ekspertų išvadas šeimos ir vaiko priežiūros srityje (žr. Praktinių nurodymų 8 punktą: http://ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_de.htm).

apklausa. Iš 4 straipsnio 1 dalies f punkto matyti, jog įrodymų rinkimas gali apimti ir dokumentus ar kitus objektus, kuriuos ekspertas gali apžiūrėti ar ištirti. Be to, galimybė įrodymais laikyti eksperto pateikiamą informaciją patvirtinama 18 straipsnio 2 dalies pirmąja įtrauka, kurioje reglamentuojamas su ekspertų dalyvavimu susijusių išlaidų padengimas.

prašymą vykdant specialų įrodymų išsaugojimo procesą intelektinės nuosavybės teisės pažeidimo atveju. Tokiuose procesuose ir tarptautiniu lygmeniu, ir Bendrijos teisėje egzistuoja specialios nuostatos, kuriomis remiantis atsižvelgiama į ypatingus teisinės apsaugos reikalavimus šioje situacijoje. Į šiuos reikalavimus reikia atsižvelgti plačiau aiškinant Reglamentą Nr. 1206/2001.

45. *Tribunale Civile di Genova* nutartyje dėl įrodymų išvardyti objektai, diržų sistemos egzemplioriai, taip pat pirkimo ir pardavimo sąskaitos, važtaraščiai, užsakymai, komerciniai pasiūlymai, reklaminė medžiaga, kompiuterio archyvuose saugomi duomenys ir su tuo susiję muitinės dokumentai laikytini rašytiniais dokumentais arba apžiūros objektais, kuriuos apžiūrėti gali pats teismas arba kurių įvertinimą gali atlikti pakviestas ekspertas. Todėl nutartyje dėl įrodymų išvardytų objektų atžvilgiu iš principo gali būti vykdoma įrodymų rinkimo procedūra Reglamente Nr. 1206/2001 prasme.

47. Renkant įrodymus paprastai reikalaujama, kad įrodinėjimo naštą turintis asmuo įvardytų įrodinėjamą dalyką ir pačius įrodymus. Intelektinės nuosavybės teisės turėtoji, kuris sužino apie savo teisės pažeidimą, dažnai kyla sunkumų įvardyti šį pažeidimą patvirtinančius įrodymus ir prie jų prieiti, nes jais disponuoja pažeidėjas arba trečiasis asmuo. Be to, šiais atvejais dažnai reikia skubėti, kad būtų apriboti teisės pažeidimu sukelti nuostoliai ir apsaugoti įrodymai, kol jie dar nesugadinti.

b) Dėl įrodymų išsaugojimo ir gavimo intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo atveju

46. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia vertinti atsižvelgiant į teisinės pagalbos

48. Veiksmingai intelektinės nuosavybės apsaugai TRIPS sutarties 50 straipsnis numato teismų teisę skirti greitas ir veiksmingas laikinas apsaugos priemones, kad, viena

vertus, būtų užkirstas kelias neteisėtų prekių patekimui į prekybą ir, kita vertus, būtų išsaugoti tariamo teisės pažeidimo įrodymai.

galimybę išduoti kratos orderį (*search order*). Šios nuostatos kodifikuoja teismų precedentuose išplėtotą *Anton Piller Order*²⁵ priemonę²⁶.

49. Direktyvos 2004/48 7 straipsnis susijęs su šia TRIPS sutarties nuostata²³. Pagal šį straipsnį teismai turi „turėti galimybę paskirti greitas ir veiksmingas laikinas priemones, siekiant išsaugoti teisiškai reikšmingus galimo pažeidimo įrodymus“. Šios priemonės gali apimti „išsamų aprašymą su ar be pavyzdžių poėmio arba neteisėtų prekių bei prireikus šių prekių gamybai ir (arba) pardavimui būtinų įrankių bei prietaisų ir su jais susijusių dokumentų poėmį“.

50. Šias direktyvos nuostatas Italijoje į nacionalinę teisę perkelia CPI 128 ir paskesni straipsniai. Kitose valstybėse narėse irgi egzistuoja panašios priemonės²⁴. Jungtinėje Karalystėje Civilinio proceso įstatymo (*Civil Procedure Act*) 7 sekcija, skaitoma kartu su 25.1 taisyklės 1 dalies h punktu, numato

51. Aiškinant Reglamentą Nr. 1206/2001 turi būti atsižvelgiama į Direktyvos 2004/48 nuostatas ir tikslus, nepaisant to, jog, remiantis jos vienuolikta konstatuojamąja dalimi, ja nesiekama suderinti teismo bendradarbiavimo taisyklių²⁷. Kaip toliau teigiama minėtoje konstatuojamojoje dalyje, „jau egzistuoja Bendrijos priemonės, kurios bendrai reglamentuoja šiuos santykius; jie iš esmės galioja ir intelektinės nuosavybės atžvilgiu“.

52. Toks aiškinimas leidžia atverti kelią teisei pagalbai pagal Reglamentą Nr. 1206/2001 Direktyvoje 2004/48 numatytaime įrodymų išsaugojimo procese, kad būtų užtikrinta veiksminga intelektinės nuosavybės teisių apsauga ir tarpvalstybiškumu pasižyminčiais atvejais.

23 — Žr. Direktyvos 2004/48 ketvirtą, penktą ir septintą konstatuojamąsias dalis. Plačiau žr. McGuire „Die neue Enforcement Directive 2004/48/EG und ihr Verhältnis zum TRIPS-Übereinkommen“, *Österreichische Blätter für gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2004, p. 255, taip pat A. Ibbeken „Das TRIPS-Übereinkommen und die vorgegerichtliche Beweishilfe im gewerblichen Rechtsschutz“, *Kelns* ir kt., 2004.

24 — Pavyzdžiui, žr. Prancūzijos institutą *saisie-contrefaçon* pagal Intelektinės nuosavybės kodeksą (*Code de la propriété intellectuelle*) L.615-5 straipsnį. Vokietijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės teisei palyginti žr. Ibbeken (minėtas 24 išnašoje).

25 — Žr. *Anton Piller KG v Manufacturing Processes Ltd.* (1976) 1 All E.R. 779.

26 — Žr. A. Zuckerman „Zuckerman on Civil Procedure“, 2 leidimas, Londonas, 2006, 14.175 punktas; įžangai apie raidą žr. Ibbeken (minėtas 24 išnašoje, 111 ir paskesni punktai).

27 — Vis dėlto, atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos faktines aplinkybes, reikia atkreipti dėmesį į Direktyvos 2004/48 taikymo sritį laiko požiūriu. Ši direktyva įsigaliojo 2004 m. birželio 22 d. ir turėjo būti perkelta į nacionalinę teisę iki 2006 m. balandžio 29 dienos. (žr. Direktyvos 2004/48 20 ir 21 straipsnius). Pareiga nacionalinę teisę aiškinti atsižvelgiant į direktyvos nuostatas iš esmės atsiranda dar nepasibaigus perkėlimo į nacionalinę teisę terminui (žr. 2006 m. liepos 4 d. Sprendimą *Adeneler* ir kt. (C-212/04, Rink. p. I-6057, 117 ir paskesni punktai).

- c) Prieštaravimai dėl Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo
- i) Ar Reglamentas Nr. 1206/2001 taikomas kratos ir poėmio priemonių atžvilgiu?

53. Nors didžioji dalis proceso dalyvių priitaria Reglamento Nr. 1206/2001 taikymui tokiu atveju, koks yra nagrinėjamoje byloje, Graikijos vyriausybė, Airija ir Jungtinės Karalystės vyriausybė tam prieštarauja, iš esmės remdamosios šiais argumentais:

— aprašymas yra susijęs su kratos ir poėmio priemonėmis (*orders for search and seizure*), kurių reglamentas neapima,

— reglamentas, kaip ir Hagos konvencija dėl įrodymų paėmimo, neapima išsaugojimo ir vykdymo priemonių (*provisio-nal and protective measures*),

— dėl norimų išsaugojimo priemonių turėtų būti kreipiamasi į Jungtinės Karalystės teismą remiantis Reglamentu Nr. 44/2001.

54. Jungtinės Karalystės vyriausybė teigia, jog aprašymas apima kratą ir poėmį, kurie nepatenka į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį. Įrodymų rinkimas turi būti atibojamas nuo tyrimo veiksmų, kurių imamasi prieš faktiškai renkant įrodymus. Be to, reglamentas nenumato jokių teisės normų, saugančių asmenų teises atliekant kratą ar poėmį.

55. Įrodymų rinkimas pasižymi jausminiu suvokimu ir įrodymo įvertinimu. Iš klausomi liudytojų parodymai, perskaitomi dokumentai, patikrinami kiti objektai. Teisinė pagalba apima visus šiuos veiksmus, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1206/2001 4 straipsnio 1 dalies e ir f punktuose.

56. Tam, kad įrodymai būtų surinkti, teismas ar jo įgaliotasis asmuo, pavyzdžiui, ekspertas, o galbūt ir vienos iš šalių procesinis atstovas, turi įgyti prie jų priejimą. Paskiriant aprašymą arba *search order* įrodymu disponuojantis asmuo yra įpareigojamas suteikti šį priejimą. Taigi tokie nurodymai yra neatsiejamai susiję su įrodymu rinkimu. Tai pasa-

kytina ir apie tokius atvejus, kai pats teismas objektų *in situ* neapžiūri, o paskiria kitą asmenį, kad jis aprašytų šiuos objektus arba paimtų pavyzdžius, ir kai dokumentai (fotokopijos, fotografijos, duomenų laikmenose išsaugoti duomenys ir pan.) ar pavyzdžiai teismui tiesiogiai pateikiami tik vėlesnėje proceso stadijoje.

57. Be to, įrodymų išsaugojimo priemonės užtikrina ir suinteresuotųjų asmenų teisių apsaugą. Atitinkami nurodymai dėl įrodymų teisinės pagalbos procese paprastai priimami pagal prašomojo teismo valstybės narės teisę (Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 2 dalis). Taip užtikrinama, kad būtų laikomasi įrodymų rinkimo vietoje galiojančių procesinių standartų. Šie standartai gina asmens, kurio nenaudai įrodymai renkami, teises, taip pat įrodymais disponuojančių trečiųjų asmenų teises.

58. Kai išimtinio atveju įrodymai renkami pagal prašančiojo teismo valstybės narės teisę (Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 3 dalis), asmuo, kurio nenaudai įrodymai renkami, arba trečiasis asmuo įrodymų rinkimo vietoje susiduria su svetimos valstybės proceso teise. Vis dėlto ši teisė turi atitikti bendrai galiojančius principus, kaip antai teisingo proceso, gyvenamosios vietos ar nuosavybės apsaugos, kurie įtvirtinti Europos žmogaus teisių apsaugos konvencijoje (EŽTK).

59. Tačiau įrodymų išsaugojimo priemonės intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo atvejais buvo suderintos Direktyva 2004/48. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės narės turi pareigą tinkamai perkelti direktyvos nuostatas į savo nacionalinę teisę, jų proceso teisė šiuo atveju viena nuo kitos gali skirtis tik tiek, kiek įgyvendinimo diskrecijos palieka pati direktyva.

60. Jeigu, nepaisant visko, įrodymų rinkimas pagal kitos valstybės narės teisę būtų nesuderinamas su prašomojo teismo valstybės narės teise arba neįmanomas dėl didelių praktinių sunkumų, paskutine išeitimi lieka prašymo atmetimas (Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 3 dalies antras sakiny). Tačiau pirmiausia prašomasis teismas turi išbandyti švelnesnę priemonę – prašomą veiksmą atlikti kitu būdu tam, kad nebūtų pažeistos vidaus teisėje suteikiamos teisinės garantijos²⁸.

61. Galiausiai reikia nurodyti, kad anksčiau pateikti teiginiai yra susiję su atveju, kai

28 — Plačiau apie tai žr. 111 punkte.

įrodymu disponuojantis asmuo laisva valia bendradarbiauja renkant įrodymus. Prievartos priemonių renkant įrodymus imamasi tik tada, kai minėtas asmuo atsisako suteikti prie jų priėjimą. Šie intensyvesnio pobūdžio suinteresuotųjų asmenų teisių ribojimai, remiantis Reglamento Nr. 1206/2001 13 straipsniu, nustatomi išimtinai pagal prašomojo teismo šalies teisę (*lex fori*).

62. Pritaikant šias išvadas nagrinėjamoje byloje, teigtina, jog Anglijos teismas iš esmės turėjo atlikti prašyme nurodytą aprašymą pagal CPI 128 ir 130 straipsnius, jeigu netaikomi jokie atsisakymo vykdyti prašymą pagrindai. Įrodymų rinkimas šiuo atveju pirmiausia pasireiškia diržų sistemos ir su ja susijusių dokumentų ir duomenų aprašymu. Jis taip pat gali apimti dokumentų ir apžiūros objektų poėmį, jeigu būtina, kad šie objektai būtų pateikti ekspertui arba tiesioginio įrodymų vertinimo tikslais – prašomajam ar prašančiajam teismui. Šiuo atveju reikia laikytis proporcingumo principo.

63. Be to, remiantis Direktyvos 2004/48 7 straipsniu, turi būti užtikrinama konfidencialios informacijos apsauga. Šios pareigos turi laikytis tiek prašomasis, tiek prašantysis teismai. Nepaisant to, jog *Tribunale Civile di Genova* leido pareiškėjui ir jo atstovams dalyvauti atliekant aprašymą, jis nesuteikė jiems teisės susipažinti su gautais dokumen-

tais ir paprašė šiuos persiųsti užantspauduotame voke. Visai galimas daiktas, kad, pavyzdžiui, *Tribunale* konfidencialius komercinius dokumentus procese atskleistų tik tada, jei turimų duomenų pagrindu būtų įsitikinęs, jog buvo pažeistos patentinės teisės. Tik tokiu atveju kiltų būtinybė sužinoti įvykdytų prekybos sandorių apimtis, nustatant padarytos žalos mastą.

64. Jeigu RWO laisva valia objektų neperduoda, Reglamento Nr. 1206/2001 13 straipsnyje numatoma galimybė taikyti prievartos priemonės. Jeigu Jungtinės Karalystės teisėje tai yra galima ir būtina siekiant surinkti įrodymus, galėtų būti, pavyzdžiui, areštuotas diržo sistemos pavyzdys.

65. Todėl teiginys, kad *Tribunale Civile di Genova* prašomos priemonės, kaip kratos ir poėmio priemonės, nepatenka į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį, šia bendrąja prasme yra nepagrįstas.

ii) *Pre-trial discovery* draudimas

66. Jungtinės Karalystės vyriausybės nuogąstavimai dėl teisinės pagalbos sampratos

išplėtimo įrodymų išsaugojimo priemonių procese yra akivaizdžiai susiję ir su Hagos konferencijoje kylančiomis diskusijomis dėl vadinamojo *pre-trial discovery* instituto traktavimo²⁹.

67. Pirmiausia reikia turėti omenyje, kad pagal Reglamento Nr. 1206/2001 1 straipsnio 2 dalį negali būti prašoma rinkti įrodymus, jeigu jie nėra *skirti naudoti jau prasidėjusiam ar numatomame teismo procese*. Kyla tam tikrų abejonių, ar prašymas visiškai atitinka šiuos reikalavimus, kai skiriamas kitų įrodymų (pavyzdžiui, sąskaitų, važtaraščių, užsakymų, komercinių pasiūlymų, reklaminių medžiagos, kompiuterių archyvuose saugomų duomenų, muitinės dokumentų) aprašymas.

68. Priešingai nei numatyta Hagos konvencijoje dėl įrodymų paėmimo (HK 23 straipsnis), Reglamente Nr. 1206/2001 nėra įtvirtinta jokių aiškių išlygų *pre-trial discovery* atžvilgiu. Tačiau Taryba, priimdama Reglamentą Nr. 1206/2001, kartu paskelbė ir Deklaraciją Nr. 54/01³⁰, kurioje pabrėžė: „Pre-trial discovery“, įskaitant ir vadinamąsias įrodymų žvejiojimo operacijas (*fishing expeditions*), nepatenka į šio reglamento taikymo sritį“.

69. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką aiškinant teisės aktą gali būti atsižvelgiama į Tarybos deklaraciją, jeigu tokios deklaracijos nuostatos atspindi pačio teisės akto turinyje ir jeigu ji padeda išaiškinti bendrinį terminą³¹. Nagrinėjamame kontekste deklaracija yra už „įrodymų naudojimą prasidėjusiam arba numatomame teismo procese“ Reglamento Nr. 1206/2001 1 straipsnio 2 dalies prasme.

70. Tačiau šiuo atveju deklaracijoje minimas *pre-trial discovery* eliminavimas iš Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo srities negali būti aiškinamas taip, kad bet koks faktinių aplinkybių nustatymo procesas būtų neįmanomas neprasidėjus teisminiam procesui

29 — Vis dar nėra aišku, ką konkrečiai apima šis institutas. Sąvokos *pre-trial discovery* aiškinimas buvo valstybių narių aiškinamųjų pareiškimų ir daugelio Hagos konferencijos pasitarimų objektas (žr. *Conclusions and Recommendations adopted by the Special Commission on the practical operation of the Hague Apostille, Evidence and Service Conventions (28 October to 4 November 2003)*, 29-34 punktus, http://hcch.e-vision.nl/upload/wop/lse_concl_e.pdf). Iš esmės tai priemonės, kurios bendrojoje teisės (*common law*) sistemoje skiriamos informacijai iš priešingos šalies paimti prieš prasidedant bylos nagrinėjimui.

30 — Žr. 2001 m. liepos 4 d. Tarybos dokumentą Nr. 10571/01, p. 16.

31 — Žr. 1991 m. vasario 26 d. Sprendimą *Antonissen* (C-292/89, Rink. p. I-745, 18 punktas); 1998 m. gruodžio 3 d. Sprendimą *Generics* (C-368/96, Rink. p. I-7967, 26 ir 27 punktai) ir 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *Skov ir Bilka* (C-402/03, Rink. p. I-199, 42 punktas).

pagrindinėje byloje. Tokia išvada neatitinka 1 straipsnio 2 dalies teksto. Deklaracija labiau skirta atskleisti tai, kad egzistuoja akivaizdus ryšys su prasidėjusiu ar numatomu procesu ir kad teisinė pagalba gali būti susijusi tik su pačiais įrodymais, o ne su faktinėmis aplinkybėmis, kurios tik netiesiogiai siejasi su teisminiu procesu.

71. Tam, kad būtų užkirstas kelias neapibrėžtai įrodymų paieškai priešingos šalies atžvilgiu atliekant „įrodymų žvejiojimo operacijas“ (*fishing expedition*), teismo nurodymus pateikti tam tikrus dokumentus reikia skirstyti toliau nurodytu būdu.

72. Nurodymas pateikti įrodymus yra neleistinas, jeigu dokumentai, dėl kurių pateikimo kreipiamasi, leistų tik priartėti prie panaudoti tinkamų įrodymų, tačiau patys tokie procese būti negalėtų (vad. *train of enquiry* – neleistinas įrodomąją vertę turinčios medžiagos tyrimas). Tokiais atvejais įrodymai naudojami tik netiesiogiai. Todėl sąlyga „panaudoti <...> teismo procese“ yra neįvykdoma.

73. Kita vertus, nurodymas pateikti dokumentus, kurie randami tik vykdant patį

nurodymą, yra leistinas, jeigu šie dokumentai pakankamai tiksliai apibrėžti ar aprašyti ir tiesiogiai susiję su ginčo objektu. Tik taip galima išvengti to, kad nevyktų – kitos šalies nenaudai – neapibrėžta įrodymų paieška už ginčo objekto ribų.

74. Nagrinėjamoje pagrindinėje byloje Italijos teismo nurodymas pateikti įrodymų, kurio pagrindu yra prašoma atlikti pirkimo ir pardavimo sąskaitų, važtaraščių, užsakyimų, komercinių pasiūlymų, reklaminės medžiagos, kompiuterių archyvuose saugomų duomenų ir muitinės dokumentų aprašymą, skirtas šiems įrodymams surasti. Šių dokumentų išdavimas yra tiesiogiai susijęs su galimu patentinių teisių pažeidimu. Naudodamas šiuos dokumentus, ieškovas nori pagrįsti pažeidimo mastą ir taip tiksliais skaičiais išreikšti galimą žalos atlyginimo dydį. Todėl Italijos teismo prašymas yra iš esmės priimtinas.

75. Tačiau reikia atmesti kaip nepriimtina tą minėto Italijos teismo prašymo pateikti įrodymų dalį, kurioje prašoma pateikti kitus, atskirai nepaminėtus dokumentus („įskaitant, bet neapsiribojant“). Šiuo atveju trūksta tikslesnio kitų dokumentų rūšių apibrėžimo.

iii) Įrodymų rinkimo atribojimas nuo išsaugojimo ir vykdymo priemonių

klausė tik vienuolika ES valstybių narių³². Reglamentas turi sukurti bendrą teisinės pagalbos pagrindą visoje Bendrijos teritorijoje, išskyrus Daniją, ir ją dar labiau supaprastinti³³.

76. Priešingai nei kiti proceso dalyviai, Graikijos vyriausybė ir Airija, taip pat Jungtinės Karalystės vyriausybė mano, jog aprašymas, įskaitant dokumentų ir pavyzdžių poėmį, yra išsaugojimo arba vykdymo priemonės, o ne įrodymų rinkimas Reglamento Nr. 1206/2001 prasme. Šis teiginys remiasi dviem prielaidomis, t. y. pirma, kad išsaugojimo ir vykdymo priemonės nepatenka į reglamento taikymo sritį ir, antra, nagrinėjamos įrodymų išsaugojimo priemonės laikytinos tokiomis išsaugojimo ir vykdymo priemonėmis. Pirmajai prielaidai galiu pritarti, tačiau antrajai – ne.

— Išsaugojimo ir vykdymo priemonės nepatenka į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį

78. Vokietijos Federacinės Respublikos pateikta iniciatyva, susijusi su Tarybos reglamento dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ir komercinėse bylose³⁴ priėmimu, kiek tai siejosi su šio teisės akto taikymo srities apibrėžimu, rėmėsi HK 1 straipsnyje įtvirtinta formuluote. Remiantis šia iniciatyva, reglamentas turėjo būti taikomas prašymų surinkti įrodymus ar atlikti kitus teisminius veiksmus, išskyrus teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimą ir *išsaugojimo ar vykdymo priemonės*³⁵, atžvilgiu. Kaip pabrėžiama Vokietijos iniciatyvos septintoje ir aštuntoje konstatuojamosiose dalyse, minėtas priemonės jau reguliuoja, viena vertus, 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB)

32 — Žr. Reglamento Nr. 1206/2001 šestą konstatuojamąją dalį.

33 — C. Berger „Die EG-Verordnung über die Zusammenarbeit der Gerichte auf dem Gebiet der Beweisaufnahme in Zivil- und Handelssachen (EuBVO)“, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts* – IPRax 2001, p. 522.

34 — OL C 314, 2000, p. 1.

35 — Vokietijos iniciatyvos, kurią nurodo Jungtinės Karalystės vyriausybė, vertimas į anglų k. yra klaidingas, nes ši dalis vėrčiama kaip „measures for the preservation of evidence or enforcement“. Kita vertus, prancūziškoje šio teksto versijoje, kaip ir vokiškoje, tiesiogiai linkstama prie HK teksto ir kalbama apie „mesures conservatoires ou d'exécution“. Remiantis šiuo pavyzdžiu, angliška teksto versija turėtų būti tokia: „orders for provisional or protective measures“.

77. Prieš priimant Reglamentą Nr. 1206/2001 teisinės pagalbos renkant įrodymus pagrindas iš esmės buvo Hagos konvencija dėl įrodymų paėmimo – bent jau tarp valstybių Konvencijos dalyvių, kurioms pri-

Nr. 1348/2000 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse³⁶ ir, kita vertus, Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (toliau – Briuselio konvencija).

taikoma Hagos konvencija dėl įrodymų paėmimo ir atitinkamai Reglamentas Nr. 1206/2001. Reglamento Nr. 1206/2001 ir Konvencijos priėmimo aplinkybių sąryšis nepadeda atriboti įrodymų rinkimo nuo išsaugojimo ir vykdymo priemonių.

79. Nukrypstant nuo iniciatyvos, į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį atsisakyta įtraukti „kitus teisminius veiksmus“, o minimas tik įrodymų rinkimas. Todėl nereikia numatyti aiškos nuostatos, eliminuojančios išsaugojimo ir vykdymo priemonės iš minėto teisės akto taikymo srities, nes šios priemonės gali būti paprasčiausia laikomos kitais teisiniais veiksmais, o ne įrodymu rinkimu. Taigi galima pritarti teiginiui, kad išsaugojimo ir vykdymo priemonės nepatenka į reglamento taikymo sritį.

— Ar įrodymų išsaugojimo procesas laikytinas išsaugojimo ir vykdymo priemone?

81. Kaip matyti iš *Tribunale Civile di Genova* nagrinėjamo ginčo pavyzdžio, atsižvelgiant į siekiamą tikslą skiriamos dvi laikinųjų priemonių rūšys: pirma, nurodymai, kuriais apsaugomas pats teismo sprendimas, ir, antra, įrodymų surinkimo ir išsaugojimo priemonės.

82. Ieškovui laimėjus bylą, teismo sprendimu atsakovas bus įpareigotas nutraukti teisės pažeidimą ir prirėkęs atlyginti patirtą žalą. Veiksminga priemonė užtikrinti reikalavimo nutraukti pažeidimą įvykdymą yra neteisėtų prekių arba jų gamybai skirtos įrangos poėmis.

80. Vis dėlto nėra pasakyta, ar teisinga ir antroji prielaida, kad įrodymų išsaugojimo ir surinkimo priemonė, kaip pagrindinėje byloje prašomas aprašymas, laikytina išsaugojimo ir vykdymo priemone, kurios atžvilgiu ne-

83. Tačiau nagrinėjamas atvejis nėra susijęs su tokia teismo sprendimo vėlesnio įvykdymo užtikrinimo priemone, t. y. pavyzdžiui, su visų turimų diržų sistemos egzempliorių poėmiu, kad būtų užkirstas kelias jų platini-

³⁶ — OL L 160, p. 37.

mui. Tokia priemonė turėjo būti paremta CPI 129 straipsniu. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas į Jungtinės Karalystės teismą kreipėsi dėl įrodymų išsaugojimo priemonės pagal CPI 128 straipsnį.

konvencijos dėl įrodymų paėmimo kontekste. Minėtų priemonių eliminavimas turi vieną nuo kitos atriboti Hagos konvencijos dėl įrodymų paėmimo ir Briuselio konvencijos taikymo sritis. Šį tikslą reglamentui aiškiai numato ir Vokietijos iniciatyva³⁷.

84. Direktyvos 2004/48 7 straipsnyje šios dvi laikinųjų priemonių rūšys yra nesėkmingai painiojamos. Šio straipsnio pradžioje kalbama apie įrodymų išsaugojimo priemones, prie kurių, be kita ko, priskiriamas ir neteisėtų prekių, taip pat jų gamybai ir (arba) prekybai būtinų įrankių ir prietaisų bei su tuo susijusių dokumentų poėmis. Kaip jau minėta, faktiškai tai nėra įrodymų išsaugojimo priemonės, o laikinosios priemonės, skirtos apsaugoti pagrindinį reikalavimą.

87. Reikia pritarti Jungtinės Karalystės vyriausybei, kad įrodymų rinkimo sąvoka, nustatyta Reglamente Nr. 1206/2001, taip pat neturėtų apimti išsaugojimo ir vykdymo priemonių, kurios patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, nes ir šiuo atveju egzistuoja minėtas atribojimo poreikis.

85. Aiškaus priemonių atribojimo Direktyvoje 2004/48 gali ir nereikėti. Tačiau ši direktyva yra labai svarbi apibrėžiant Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį. Reglamentas jokių būdu netaikomas laikinųjų pagrindinio reikalavimo apsaugos priemonių atžvilgiu; jis taikomas tik įrodymų išsaugojimo priemonių atžvilgiu.

88. Tačiau Airija ir Jungtinės Karalystės vyriausybė ir toliau mano, jog dėl šioje byloje ginčijamų įrodymų išsaugojimo priemonių, remiantis Reglamento Nr. 44/2001 31 straipsniu, galėjo būti tiesiogiai kreipiamasi į Jungtinės Karalystės teismą, todėl nereikia remtis Reglamentu Nr. 1206/2001.

86. Toks išsaugojimo ir vykdymo priemonių sąvokos supratimas patvirtinamas ir sistemškai vertinant šios sąvokos funkciją Hagos

89. Reglamento Nr. 44/2001 31 straipsnyje, panašiai kaip Briuselio konvencijos 24 straipsnyje, numatyta, kad „prašymas dėl laikinųjų, įskaitant ir apsaugos, priemonių,

37 — Žr. Iniciatyvos septintą ir aštuntą konstatuojamąsias dalis.

kurias numato tos valstybės įstatymas, taikymo gali būti paduotas valstybės narės teismui, net jeigu pagal šį reglamentą kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės“.

90. Sprendime *St. Paul Dairy Industries* Teisingumo Teismas nustatė, jog Briuselio konvencijos 24 straipsnis netaikomas savarankiškų įrodymų išsaugojimo ir surinkimo priemonių prieš pareiškiant ieškinį atžvilgiu³⁸.

91. Grįsdamas savo išvadas jis, be kita ko, pareiškė, jog laikinosiomis apsaugos priemonėmis Konvencijos 24 straipsnio prasme turi būti laikomos priemonės, kuriomis Konvencijos taikymo sričiai priklausančiose situacijose siekiama išsaugoti faktinę arba teisinę padėtį tam, kad būtų apsaugotos teisės, prašomos pripažinti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso pagrindinė byla³⁹. Taigi ši nuostata galioja priemonių, kurios skirtos apsaugoti materialinį teisinį reikalavimą, o ne procesinių priemonių, kaip antai ieškinio pareiškimas, atžvilgiu⁴⁰.

38 — 2005 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Paul Dairy Industries* (C-105/03, Rink. p. I-3481, 25 punktas). Taip pat žr. R. Geimer ir R. A. Schütze „Europäisches Zivilverfahrensrecht“, 2 leidimas, Miunchenas, 2004, A 1 – Reglamentu 44/2001 2 straipsnio 92 punktas ir 31 straipsnio 32 punktas.

39 — Sprendimas *Paul Dairy Industries* (minėtas 38 išnašoje, 13 punktas).

40 — Taip pat žr. *CFEM Facades SA prieš Bovis Construction Ltd* (1992) I.L. Pr. 561 QBD, taip pat P. Schlosser „EU-Zivilprozessrecht“, 2 leidimas, Miunchenas, 2003, Reglamentu 44/2001 32 straipsnio 7 punktas ir Hagos konvencijos 1 straipsnio 4 punktas.

92. Toliau jis nurodė grėsmę, kad Reglamente Nr. 1206/2001 numatytų teisinės pagalbos taisyklių taikymo renkant įrodymus gali būti išvengta, jeigu dėl įrodymų rinkimo priemonių, remiantis Briuselio konvencijos 24 straipsniu, būtų galima tiesiogiai kreiptis į jurisdikcijos pagrindinėje byloje neturintį teismą⁴¹. Netiesiogiai Teisingumo Teismas leido suprasti, jog savarankiškos įrodymų išsaugojimo ir surinkimo priemonės turi būti priskirtos prie įrodymų rinkimo Reglamento Nr. 1206/2001 prasme.

93. Taigi Airijos ir Jungtinės Karalystės siūlomas būdas, remiantis Reglamentu Nr. 44/2001 31 straipsniu, apsaugoti įrodymus tiesiogiai per įrodymų buvimo vietos teismą yra negalimas pagal Teisingumo Teismo praktiką⁴². Atitinkamai nekyla ir atribojimo problema, jeigu įrodymų išsaugojimo priemonių atžvilgiu taikomos Regla-

41 — Sprendimas *Paul Dairy Industries* (minėtas 38 išnašoje, 23 punktas).

42 — Galima ginčyti, ar pareiškėjas neturėtų turėti abiejų pasirinkimo galimybių – įrodymų rinkimo teisinės pagalbos pagrindu ir teismo atliekamo įrodymų rinkimo jų buvimo vietoje. Antrasis variantas galbūt greitesnis, tačiau jis susijęs su pavojumi, kad užsienyje surinkti įrodymai pagrindinę bylą nagrinėjančio teismo nebūs pripažinti. (dėl kritikos Teisingumo Teismo pozicijos atžvilgiu, be kita ko, žr. P. Mankowski „Selbständige Beweisverfahren und einstweiliger Rechtsschutz in Europa“, *Juristenzeitung* 2005, p. 1144, taip pat B. Hess ir C. Zhou „Beweissicherung und Beweisbeschaffung im europäischen Justizraum“, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts – IPRax* 2007, p. 183). Neatsižvelgiant į tai, ar ir kokiais pagrindais pageidaujama Briuselio konvencijos, ar Reglamento Nr. 44/2001 taikymo savarankiško įrodymų rinkimo atžvilgiu, nurodyti autoriai neabejoja, jog šiais atvejais galioja Reglamentas Nr. 1206/2001.

mento Nr. 1206/2001 nuostatos. Tokių priemonių eliminavimas iš Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo srities sukelia būtinybę atverti kelią teisei pagalbai pagal Reglamentą Nr. 1206/2001 tam, kad įrodymų išsaugojimas kitoje valstybėje narėje, remiantis Bendrijos teise, apskritai būtų įmanomas.

prašymą. Remdamasis 14 straipsnio 2 dalies a punktu prašomasis teismas gali atsisakyti vykdyti prašymą visų pirma tada, kai prašymas nepriklauso šio reglamento taikymo sričiai, kuri nurodyta šio reglamento 1 straipsnyje. Tačiau, kaip parodė ankstesnis tyrimas, minėtas reglamentas yra taikytinas nagrinėjamu atveju. Be to, remiantis 14 straipsnio 2 dalies b punktu, prašymą galima atsisakyti vykdyti, jeigu prašymo vykdymas pagal prašančiojo teismo valstybės narės teisę nepriklauso teisėjų funkcijoms.

d) Tarpinė išvada

94. Tarpinė išvada galima laikyti tai, kad aprašymas pagal CPI 128 ir 130 straipsnius, dėl kurio kreipiasi *Tribunale Civile di Genova*, yra įrodymų rinkimas pagal Reglamentą Nr. 1206/2001 1 straipsnį. Prašomasis teismas turėtų įvykdyti šį prašymą, jeigu priemonės yra pakankamai tiksliai aprašytos, taip, kad būtų galima atpažinti ryšį tarp prašomų įrodymų ir (galbūt numatomo) teisinio ginčo ir neegzistuojančių atsisakymo vykdyti prašymą pagrindų.

96. Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje minima viešosios tvarkos išlyga prašymams, kurie turi būti vykdomi pagal prašančiojo teismo valstybės narės teisę. Šia galimybe pasinaudojo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kreipdamasis dėl aprašymo pagal CPI 128 ir 130 straipsnius. Prašomasis teismas iš esmės turi laikytis tokio reikalavimo, nebent ši tvarka nesuderinama su prašomojo teismo valstybės narės teise arba to padaryti negalima dėl didelių praktinių sunkumų.

2. Atsisakymo vykdyti prašymą pagrindai

95. Reglamento Nr. 1206/2001 14 straipsnyje numatomi pagrindai, kuriais remdamasis prašomasis teismas gali atsisakyti vykdyti

97. Abiejose atsisakymo vykdyti prašymą sąlygose yra nuorodų į prašomojo teismo valstybės teisės nuostatas. Teisingumo Teismas negali aiškinti šių nacionalinių nuostatų, kad nustatytų, kokius įgaliojimus pagal valstybės narės teisę turi jos teismai arba

kokios įrodymų rinkimo formos yra nesuderinamos su nacionaline teise ar neįmanomos dėl praktinių priežasčių. Šių aspektų vertinimas priklauso prašomojo teismo kompetencijai.

98. Vis dėlto iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad kai Bendrijos nuostatoje pateikiama nuoroda į nacionalinę teisę ir praktiką, valstybės narės negali priimti priemonių, galinčių pakenkti Bendrijos teisės akto, kuriame ši nuostata yra, veiksmingumui⁴³. Taip reglamentas sukuria nacionaliniam teisės aktų leidėjui išorines ribas, kurios peržengiamos, kai atitinkama nacionalinės teisės nuostata pakenkia reglamento veiksmingumui. Teisingumo Teismo užduotis šiame kontekste yra užtikrinti reglamento aiškinimą atsižvelgiant į šių ribų laikymąsi.

99. Kaip nurodoma Reglamento Nr. 1206/2001 vienuoliktoje konstatuojamojoje dalyje, galioja bendras principas, pagal kurį galimybė atsisakyti vykdyti prašymus surinkti įrodymus turėtų būti numatyta tik labai ribotais išimtiniais atvejais tam, kad būtų užtikrintas veiksmingas šio reglamento įgyvendinimas.

100. Jungtinės Karalystės vyriausybė mano, jog prašomasis teismas prašymą atmetė dėl to, kad jis nepateko į Reglamento Nr. 1206/2001 taikymo sritį. Jis nesisirėmė galimais atsisakymo vykdyti prašymą pagrindais⁴⁴. Kaip ir Airija, Jungtinė Karalystė laikosi nuomonės, kad prašomų priemonių vykdymas bet kuriuo atveju nėra žinybingas Anglijos teismams.

101. Bendrojoje teisės (*Common law*) sistemoje įrodymų nerenka nei teismai, nei teismų administraciniai padaliniai. Atvirkščiai, pačios šalys turi pateikti įrodymus. *Supervising solicitor*, kuris įteikia kratos orderį (*search order*) pagal 1997 m. Civilinio proceso įstatymo (*Civil Procedure Act*) 7 sekciją ir jį įvykdo, nors ir yra teismo paskirta nepriklausoma teisminė institucija (*officer of the court*), tačiau jokių būdu ne teismo tarnautojas (*agent*).

102. Kita vertus, Švedijos ir Suomijos vyriausybės bei Komisija, teikdamos savo atsakymus į Teisingumo Teismo klausimą, teisingai nurodė, kad reikia skirti įrodymų surinkimo priemonės *skyrimą* nuo tokios priemonės *vykdymo*. Prašymas surinkti įrodymus negali būti atmetas vien tuo pagrindu, kad tam tikrų formų įrodymų surinkimas nėra žinybingas teismams. Šiuo atveju svarbu

43 — 2007 m. sausio 18 d. Sprendimas *CGT* (C-385/05, Rink. p. I-611, 35 punktas) su nuoroda į 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Jaeger* (C-151/02, Rink. p. I-8389, 59 punktas).

44 — Tokią išvadą leidžia daryti tai, kad prašomasis teismas negrąžino prašymo, naudodamas E ar H formas.

tai, kad teismai turi teisę skirti prašomas priemones. Atrodo, jog 1997 m. Civilinio proceso įstatymo (*Civil Procedure Act*) 7 sekcija, skaitoma kartu su 25 Civilinio proceso taisykle (*Civil Procedure Rule*), iš esmės suteikia Anglijos teismams atitinkamus įgaliojimus⁴⁵.

104. Jeigu priskirtinu teismų kompetencijai būtų laikomas tik pačių teismų vykdomas įrodymų rinkimas, reglamento veiksmingumas būtų per daug apribotas. Tokiu atveju nebūtų galima gauti netgi ekspertų išvadų, kurias rengia ekspertai, o ne patys teismai.

103. Kaip teisingai teigia Komisija, nėra būtina, kad „teismo kompetencija“ galėtų būti įgyvendinama tik organizacinei teismų sistemai priskirtų asmenų. *Supervising solicitor*, kurį paskiria, nors tik proceso šalies prašymu, teismas, kad jis rūpintųsi tinkamu kratos orderio (*search order*) įteikimu ir vykdymu, taip pat gali būti laikomas teisminės valdžios dalimi. Tokią išvadą patvirtina faktas, jog tik tam tikriems itin patyrusiems solisitoriams (*solicitors*) pavedama atlikti šias funkcijas⁴⁶. Be to, reikalaujamas nešališkumas vykdant pavestas užduotis turi būti užtikrinamas neleidžiant jiems priklausyti tai kontorai, kuriai priklauso pareiškėjo atstovas⁴⁷.

105. Taigi atsisakymas vykdyti prašymą negali būti grindžiamas teismo kompetencijos nebuvimu, jeigu tokia įrodymų išsaugojimo priemonė, kaip antai aprašymas CPI 128 ir 130 straipsnių prasme, pagal prašomojo teismo valstybės narės teisę yra atliekama ne pačio teismo, o nepriklausomos teisminės institucijos, kurią jis paskiria.

106. Argumentas, jog įrodymų rinkimą bendrojoje sistemoje (*common law*) vykdo pačios šalys, gali būti suprantamas kaip nuoroda į Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje numatytą išlygą.

45 — Atrodo, praktikoje teismai retai naudoja šią priemonę. Dažniau pačios šalys įpareigojamos atskleisti turimus dokumentus ir objektus (*disclosure*). Tik tuo atveju, kai *disclosure* procedūros įrodymams surinkti nepakanka, pradedama svarstyti dėl *search order* skyrimo (žr. A. Zuckerman „Zuckerman on Civil Procedure“, 2 leidimas, Londonas, 2006, 14.177 punktą).

46 — Practice Direction 25 – Interim injunctions, 7.2.

47 — Practice Direction 25 – Interim injunctions, 7.6.

107. Pirmiausia reikia pabrėžti, jog ši išlyga netaikoma iš karto tada, kai prašoma prie-

monė pagal užsienio teisę nevisiškai atitinka vidaus teisę ar praktiką⁴⁸. Priešingu atveju Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnio 3 dalis neturėtų prasmės. Reglamente įtvirtinta išlygos formuluotė aiškiai peržengia tai, kas numatyta HK 9 straipsnio 2 dalyje, kurioje leidžiamas atsisakymas, jei prašymas rinkti įrodymus ypatinga forma neatitinka prašomojo teismo valstybėje susiformavusios praktikos.

108. Atvirkščiai, prašomasis teismas pirmiausia turi pagal galimybes stengtis kuo geriau įvykdyti prašomosios valstybės teisėje reglamentuojamą priemonę visais jam žinomais būdais.

109. Šiuo atveju reikia atsižvelgti į tai, kad teisinės pagalbos pagal Reglamentą Nr. 1206/2001 esmė yra ta, jog vienos valstybės narės teismas su prašymu surinkti įrodymus tiesiogiai kreipiasi į kitos valstybės narės teismą. Teisinės pagalbos procedūra negali būti per daug apsunkinama perduodant prašančiojo teismo procese dalyvaujan-

čioms šalims didelę dalį įrodymų rinkimo prašomojo teismo valstybėje pareigų⁴⁹.

110. Be to, už prašymo vykdymą pagal Reglamento Nr. 1206/2001 10 straipsnį iš esmės neturėtų būti reikalaujama kompensuoti jokių mokesčių ar išlaidų. Pagal 18 straipsnio 2 dalį prašomasis teismas gali reikalauti kompensuoti tik ekspertų ir vertėjų išlaidas, taip pat susidariusias renkant įrodymus pagal ypatingą 10 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytą procedūrą.

111. Jeigu prašymo pagal kitos valstybės teisę tiksliai įvykdyti nepavyksta dėl viena kitai prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų ar dėl didelių praktinių sunkumų, negalima tiesiog atmesti šį prašymą jo nė nevykdžius. Atvirkščiai, pagal teisinės pagalbos institutui palankų Reglamento Nr. 1206/2001 aiškinimą prašomasis teismas turi įvykdyti prašomą veiksmą taip, kad jis atitiktų nacionalinės teisės reikalavimus⁵⁰. Jeigu ir tai neįmanoma, dar išlieka galimybė pagal analogiją taikyti nacionalinėje teisėje numatytą procedūrą⁵¹.

49 — Liudytojų apklausos atveju teisinės pagalbos procese pagal Reglamentą Nr. 1206/2001 *Practice Direction 34 – Depositions and Court Attendance by Witnesses* 11.3 aiškiai numatyta, kad *Treasury Solicitor* perima pareiškėjo vaidmenį prašomajame teisme. Žr. A. Layton ir H. Mercer „European Civil Practice“, 2 leidimas, Londonas, 2004, 7.062 punktas.

50 — Žr. T. Rauscher ir J. Von Hein „Europäisches Zivilprozessrecht“, 2 leidimas, Miunchenas, 2006, Reglamento 1206/2001 22 ir paskesni punktai.

51 — Žr. S. Huber in: M. Gebauer ir T. Wiedmann „Zivilrecht unter Europäischem Einfluss“, Štutgartas ir kt., 2005, 29 skyrius, 133 punktas.

48 — Žr. T. Rauscher ir J. von Hein „Europäisches Zivilprozessrecht“, 2 leidimas, Miunchenas, 2006, Reglamento 1206/2001 10 straipsnio 13 punktas.

112. Šioje proceso stadijoje Teisingumo Teismo nėra prašoma pateikti galutinį atitinkamų reglamento nuostatų, susijusių su galimais atsisakymo vykdyti prašymą pagrindais ar išlygomis, aiškinimą. Atvirkščiai, šiuos klausimus pirmiausia turėtų nagrinėti prašomasis teismas. Jeigu jam kiltų abejonių dėl minėtų nuostatų apimties, jis, kaip paskuti-

nės instancijos teismas, turėtų teisę ir pareigą kreiptis į Teisingumo Teismą, kuris tuomet, žinodamas faktines ir teisinės aplinkybes, galėtų pareikšti išsamesnę nuomonę dėl Reglamento Nr. 1206/2001 14 straipsnio 2 dalies b punkto ir 10 straipsnio 3 dalies antrojo sakinio.

V — Išvada

113. Atsižvelgdama į prieš tai išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į jam *Tribunale Civile di Genova* pateiktą pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip:

„Tokia įrodymų išsaugojimo ir surinkimo priemonė, koks yra aprašymas Italijos pramoninės ir intelektinės nuosavybės kodekso 128 ir 130 straipsnių prasme, laikytina įrodymų rinkimo priemone, pagal 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose 1 straipsnį patenkančia į šio reglamento taikymo sritį, ir kurią vienos valstybės narės teismas, paprašytas kitos valstybės narės teismo, turi įvykdyti, jeigu nėra pagrindo atsisakyti vykdyti prašymą.“